

Tulkaa kaikki -ryhmän aloite käsitellä toiminta-asiakirjaa sateenkaari-ihmisten yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi ja edistämiseksi

Vuosaaren seurakunnan seurakuntaneuvosto
08.04.2024 § 35
290/00.00.04/2024

Esittelijä Kirkkoherra, Vuosaaren seurakunta Mäkelä Jussi

Päätösehdotus Merkitään tiedoksi.

Käsittely

Päätös Merkittiin tiedoksi.

Päätöshistoria

Selostus Aloite ja sen perustelut

Tulkaa kaikki -ryhmä on tehnyt aloitteen (liite 4) käsitellä toiminta-asiakirjaa sateenkaari-ihmisten yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi ja edistämiseksi. Helsingin seurakuntayhtymän Osallistava moninaisuus -projektin (H.O.M.O.) tuotoksena valmisteltiin toiminta-asiakirja sateenkaari-ihmisten yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi ja edistämiseksi (liite 5), turvallisemman tilan periaatteet (liite 6) sekä yhdenvertaisuusperiaatteet (liite 7). Ryhmän esitykset ja perustelut esityksilleen ovat seuraavat:

- 1) käymme läpi ensin toiminta-asiakirjaan sisältyvät turvallisemman tilan periaatteet ja sen jälkeen itse toiminta-asiakirjaa kunnioittavasti keskustellen. Kumpikin asiakirja liitetään neuvoston kutsuun, jotta niihin voi tutustua ennalta. Sateenkaari-ihmisillä tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua kaikkeen seurakunnan toimintaan turvallisella mielellä ilman pelkoa epäasiallisesta tai syrjivästä kohtelusta. Toiminta-asiakirjan tarkoitus on vahvistaa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvien henkilöiden yhdenvertaisuutta Helsingin seurakunnissa. Se avaa käytännönläheisesti yhdenvertaisuusperiaatteiden tavoitteita ja toimenpiteitä ja siten mahdollistaa kohdennetun keskustelun aiheesta.
- 2) seurakunnan sateenkaariyhteyshenkilöksi valitaan Johanna Joronen. Johanna on tähän tehtävään jo alustavasti suostunut. Sateenkaariyhteyshenkilö toimii moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja hänen puoleensa voi kääntyä, jos kohtaa epäasiallista käytöstä. Yhteyshenkilö tukee tarvittaessa sateenkaarevia ihmisiä erilaisissa kirkon toimintaan ja palveluihin liittyvissä asioissa ja kysymyksissä. Vuosaaren seurakunta on ainoa Helsingin seurakunnista, jossa ei ole valittu sateenkaariyhteyshenkilöä. Se on viesti, joka tulee muuttaa.

3) seurakunnan työntekijät keskustelevat toiminta-asiakirjasta ja osallistuvat yhdenvertaisuuskoulutukseen. Myös seurakunnan työntekijöille on oltava mahdollisuus keskustella ja kouluttautua, sillä juuri he kohtaavat työssään sateenkaarevia ihmisiä.

4) seurakunnassa työstetään yleiset turvallisemman tilan periaatteet, joista keskustellaan työntekijöiden ja vapaaehtoisten kokouksissa/koulutuksissa ja joita noudatetaan seurakunnan tilaisuuksissa. Turvallisemman tilan periaatteet on otettu käyttöön useissa yhteisöissä. Niiden tavoitteena on luoda tapahtumista turvallisia ja yhdenvertaisia kaikille osallistujille. Niiden avulla rakennetaan toisia kunnioittavaa ja avointa ilmapiiriä sekä ehkäistään epäasiallista käytöstä. Toiminta-asiakirjaan on erikseen tehty turvallisemman tilan periaatteet suhteessa sateenkaari-ihmistien kohtaamiseen. Tarvitaan myös kaikkeen seurakunnan toimintaan liittyvien periaatteiden työstämistä. Niissä tulee ottaa huomioon myös tilojen esteettömyys.

Aloitteen taustalla olevien asiakirjojen arviointia

Asiakirjat sisältävät joitain hyviä ja itsestään selviä asioita, joita seurakunnassamme noudatamme kuten jokainen on yhdenvertainen, ainutlaatuinen ja arvokas, viestimme myönteistä suhtautumista ihmisiä kohtaan, keskustelemme rakentavassa hengessä, emme leimaa ketään ja kunnioitamme jokaisen vakaumusta. Lisäksi puutemme epäasialliseen kohteluun, kun sellaista ilmenee. Vuosaaren seurakunnassa me emme erottele ihmisiä minkään taustatekijän perusteella, vaan kohtelemme kaikkia kunnioittavasti.

Valitettavasti asiakirjat ovat kuitenkin monella tapaa ongelmallisia, ensinnäkin juuri yhdenvertaisuuden näkökulmasta, sillä näissä asiakirjoissa edellytetään edistämään vain yhden erityisryhmän yhdenvertaisuutta. ”Kaikki toimintamme on turvallisemman tilan periaatteiden mukaista seksuaali- ja sukupuolivähemmistöille.” On erittäin ongelmallista määritellä ”turvallisempi tila” huomioiden vain yhtä ryhmää. Eri sanat ja ilmaisut ovat kuitenkin turvallisia ja turvattomia eri ihmisryhmille. Lisäksi millään ohjeistuksilla ei voi poistaa ihmisen subjektiivisesti kokema turvallisuuden tai turvattomuuden tunnetta, ja myös joku henkilö saatetaan kokea vakaumuksensa perusteella turvattomaksi, emmekä voi estää hänen osallistumistaan tilaisuuksiimme.

Asiakirjoissa edellytetään, että ”kaikki toimintamme on seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuutta huomioivaa” ja ”tilaisuuksien valmistelussa ja toteutuksessa sana- ja muodot ovat moninaisuutta huomioonottavia.” Ylipäänsä kirkon tehtävä ei ole olla ”seksuaalisuutta huomioivaa”, mutta sen tehtävä on huomioida oma oppinsa. Kristinuskon mukaan Jumala on luonut ihmisen mieheksi ja naiseksi. Näin opettaa mm. Katekismus, joka on kirkolliskokouksen hyväksymä kristinoppi. Sen mukaan tulee työntekijöiden opettaa. Mutta antavatko nämä asiakirjat mahdollisuuden puhua kristinopin mukaan kahdesta sukupuolesta ja kristillisestä avioliitosta vain yhden miehen ja yhden naisen välisenä liittona?

Toiminta-asiakirjan palvelulupauksessa ohjeistetaan: ”Huomioimme kokoavassa toiminnassa perheiden ja suhteiden moninaisuuden”. Perheiden moninaisuuteen kuuluvat mm. heterovanhempien ja samaa sukupuolta olevien vanhempien perheet.

Mutta entä mitä tarkoittaa suhteiden moninaisuus? Setan määritelmän mukaan "Suhteiden moninaisuuteen kuuluvat monosuhteet ja monisuhteet, joista yksi esimerkki polyamoria on." Tällä asiakirjalla edistetään avoimesti monisuhteita, joissa on mukana enemmän kuin kaksi henkilöä. Tämä on täysin kristinuskon vastaista opetusta, mutta myös vastoin Suomen sekä koko länsimaisen yhteiskunnan käsitystä avioliitosta. Emme voi tilaisuuksissamme julkisesti julistaa tai levittää, emmekä salaisesti edistää tai suosia kirkon opetuksen kanssa ristiriidassa olevaa ajattelu- ja elämäntapaa edes yhdenvertaisuuden nimissä.

Myös hallinto-oikeudellisesti aineisto on ongelmallinen, sillä asiakirjat antavat vaikutelman, että ne olisivat seurakuntia, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä velvoittavia. Sitä ne eivät kuitenkaan ole. Seurakuntayhtymä ei voi velvoittaa seurakuntia ohjeistusta noudattamaan. Siksi YKV:n käsitellessä 25.1.2024 Osallistava moninaisuus -ohjelmaa asia ainoastaan merkittiin tiedoksi (liite 8).

Näitä seurakunnille lähetettyjä ohjeita ei voi myöskään perustella Tasa-arvolain tai Yhdenvertaisuuslain säädöksillä, koska kumpaakaan lakia ei sovelleta kirkon uskonnonharjoitukseen (Tasa-arvoL 2.1,1 § ja YhdenvertaisuusL 2.2 §) eikä evankelis-luterilaisella kirkolla ole velvollisuutta laatia suunnitelmaa yhdenvertaisuuden edistämiseksi (2.5,2 §).

Kirkkolaissa (1.2.2 §) säädetään oikeudellisesti kirkon tehtävistä: "Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramenteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi". Säännöksessä ei mainita yhdenvertaisuuden edistämistä eikä etenäkään sukupuolten moninaisuuden tai polyamorian edistämistä. Kirkkojärjestyksen (1:1,2 §) mukaan "Kirkko pitää korkeimpana ohjeenaan sitä tunnustuskirjojen periaatetta, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan mukaan." Asiakirjat eivät siis ole Kirkkolain ja -järjestyksen mukaisia.

Raja yhdenvertaisuuden edistämisessä tulee vastaan myös siinä, kun tällä perusoikeudella pyritään rajoittamaan toista perusoikeutta eli uskonnon- ja/tai sananvapautta. Nimittäin asiakirjat mahdollistavat kirkon avioliitto- ja sukupuolikäsityksistä puhumisen estämisen pitäen niitä "turvattomina". Kuitenkaan kirkkomme opin ilmaisemista ei voi Suomen perustuslain mukaan kieltää, ilman että samalla perustuslaillisiin oikeuksiimme uskonnon ja sananvapaudesta puututtaisiin. Kyseessä ei siis ole mikään vähäpätöinen asia.

Hengellinen väkivalta ei ole missään olosuhteissa sallittua, mutta turvallisemman tilan periaatteissa "käännyttäminen" mainitaan yhtenä hengellisen väkivallan muotona. Toki sana käännyttäminen on ongelmallinen, mutta kristinuskon mukaan kaikkien kristittyjen tehtävä on levittää ilosanomaa Jeesuksesta. Uskonnon vapauteen kuuluu oikeus vaihtaa uskontoa, mutta myös vaihtaa omaa vakaumustaan saman uskonnon sisällä. Joten oman vakaumuksensa kertomista tavoitteena saada ihmisiä liittymään siihen ei voi kieltää puuttumatta uskonnonvapauteen.

Vastaus aloitteeseen

Aloitteen pohjalla olevat dokumentit edistävät vain yhden ihmisryhmän yhdenvertaisuutta, mahdollistavat kirkon opin sekä Raamatun mukaisen sanoman

vaientamisen ”turvattomana” ja edistävät kirkon opin vastaisia käsityksiä kuten polyamoriaa. Siksi seurakuntamme ei voi ottaa käyttöön eikä noudattaa Osallistava moninaisuus -projektin asiakirjoja. Me oletamme toimintamme olevan kirkkomme järjestyksen mukaista ja kristillistä. Kirkkoherran tehtävä on valvoa, että seurakunnan toimintaa harjoitetaan kirkon tunnustuksen ja tehtävän mukaisesti (KJ 8:13,2 §) sekä valvoa seurakuntaneuvoston päätösten laillisuutta (KJ 8:13,4 §).

- 1) Keskustelemme kunnioittavasti toiminta-asiakirjasta ja turvallisemman tilan periaatteista sekä niihin liittyvistä ongelmista. Sateenkaariväkeen suhtaudutaan niin kuin kaikkiin muihinkin ihmisiin, eikä mitään ihmisryhmää kohdella huonommin, mutta ei myöskään muiden tule toimia yhden ryhmän ehdoilla. Kaikilla ihmisillä on mahdollisuus osallistua seurakuntamme toimintaan turvallisella mielellä.
- 2) Koska sateenkaariyhteyshenkilön tehtävä on edistää kirkkomme opin vastaista ajattelutapaa, ei kirkkoherra voi asettaa sellaista yhteyshenkilöä seurakuntaamme. Seurakuntaneuvostolla taas ei ole siihen toimivaltaa. Seurakunnalla on kaksi häirintäyhdyshenkilöä, joiden puoleen voivat kääntyä epäasiallisen kohtelun kohteeksi joutuneet.
- 3) Emme toimi asiakirjojen ohjeiden mukaan emmekä suosittele osallistumista koulutukseen, joka edistää kirkon opin vastaista ajattelua. Ketään ei voi sellaiseen koulutukseen velvoittaa, mutta ketään ei myöskään estetä siihen osallistumista.
- 4) Koska turvallisemman tilan periaatteissa pyritään edistämään vain yhden ryhmän yhdenvertaisuutta sekä kirkkomme tunnustuksen vastaisia asioita, emme voi noudattaa niitä seurakunnassamme. Sen sijaan edistämme kaikkia kunnioittavaa ilmapiiriä ja puutumme epäasialliseen käytökseen.

Seurakuntamme on avoin kaikille, mutta ei kaikelle. ”Jumalanpalvelus on kaikille avoin” (KJ 3:2.1 §) se ei ole suunnattu vain heteroille vaan myös sateenkaariväki on sinne tervetullut. Toimintamme ei ole sateenkaariväkeä tai mitään muutakaan ihmisryhmään vastaan. Strategiamme mukaisesti kutsumme kaikkia Jumalan ja toisten ihmisten yhteyteen, emmekä sulje ketään ulkopuolelle. Seurakuntamme sanoma on kaikille turvallinen, sillä kaikki tarvitsevat Jumalan armoa: ”Jumalan vanhurskaus tulee uskosta Jeesukseen Kristukseen, ja sen saavat omakseen kaikki, jotka uskovat. Kaikki ovat samassa asemassa, sillä kaikki ovat tehneet syntiä ja ovat vailla Jumalan kirkkautta, mutta saavat hänen armostaan lahjaksi vanhurskauden, koska Kristus Jeesus on lunastanut heidät vapaiksi.” (Room. 3:22–24)

Tulkaa kaikki -ryhmä jätti eriävän mielipiteen asiasta (liite 12.)